

Ks. WOJCIECH CICHOSZ

Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu

cichosz@umk.pl

ORCID: orcid.org/0000-0003-0839-2179 Recenzja:

Recenzja książki: Rafał Maciej Maliszewski, *Misja szkolnictwa katolickiego w Polsce na przykładzie Katolickiego Liceum Ogólnokształcącego im. Romualda Traugutta w Chojnicach*, Wydawnictwo Bernardinum, Pelplin 2023, ss. 174.

Szkolnictwo kościelne, poczynając od średniowiecznych szkół klasztornych i przykatedralnych, a na pierwszych uniwersytetach kończąc, od wieków postrzegane jest jako miejsce kształcenia elit społecznych. Placówki te są identyfikowane jako miejsca formowania człowieka i świata w optyce wartości uniwersalnych i chrześcijańskich. Niezmiennie odwołują się one do europejskich korzeni, czerpiąc z filozofii greckiej, prawa rzymskiego i chrześcijaństwa. Taka optyka antropologiczna i aksjologia kulturotwórcza pozwalają kształtować człowieka do dialogu nauki i wiary. Szkoły katolickie stawiają bowiem na edukację (i wychowanie!), które rozwija wiedzę, formuje moralność i modeluje postawy. Wnikliwa analiza szkoły, kierującej się w swoim funkcjonowaniu tą zasadą, pojawia się na kartach publikacji autorstwa Rafała Maliszewskiego pt. *Misja szkolnictwa katolickiego w Polsce na przykładzie Katolickiego Liceum Ogólnokształcącego im. Romualda Traugutta w Chojnicach*, która ukazała się niedawno nakładem Wydawnictwa Bernardinum.

Korpus książki dra Rafała Maliszewskiego tworzą cztery zasadnicze rozdziały: *Geneza Katolickiego Liceum Ogólnokształcącego im. Romualda Traugutta w Chojnicach na tle edukacji katolickiej w Polsce* (s. 19–58); *Dydaktyczna funkcja szkoły katolickiej w Chojnicach* (s. 59–84); *Wychowawcza misja chojnickiej placówki*

oświatowej (s. 85–120); *Ewangelizacyjna rola szkoły katolickiej* (s. 121–153). Całości dopełniają: przejrzysty *Wstęp* (s. 15–18) i syntetyczne *Zakończenie* (s. 155–158), a także *Wykaz skrótów* (s. 7–8) i *Przedmowa* (s. 9–13). Publikacja została zaopatrzona w stosowny wykaz literatury (s. 159–174). Niewątpliwym walorem omawianej publikacji jest komunikatywny i poprawny język, obecność wprowadzeń i końcowych podsumowań dla każdej z jej części konstrukcyjnych. Spójna struktura, uporządkowany i logiczny podział oraz wartka narracja niewątpliwie ułatwiają percepcję treści. Bezsporną wartością autoteliczną publikacji są umiejętnie formułowane sądy o charakterze krytycznym i postulatywnym.

Autor omawianej (recenzowanej) publikacji prawidłowo przybliży najpierw zarys historii szkolnictwa katolickiego, by następnie przenieść się do czasów współczesnych, a mianowicie roku 1991, kiedy to w Chojnicach, mieście liczącym niemal 40 tys. mieszkańców, położonym w granicach województwa pomorskiego, powołano do życia szkołę katolicką. Klimat społeczno-politycznych przemian po 1989 roku napawał nadzieją na możliwość stworzenia „szkoły nieobarczonej spuścizną ideologii komunistycznej” (s. 31). Wnikliwe analizy zawarte w rozdziale pierwszym, dotyczące początków szkoły i kolejnych lat jej istnienia pokazują, że funkcja dydaktyczna Katolickiego Liceum Ogólnokształcącego w Chojnicach w zasadzie nie odbiega od standardów szkół prowadzonych przez jednostki samorządu terytorialnego (JST). Tym, co ją wyróżnia w kształceniu uczniów, jest „podejście interdyscyplinarne w nauce oraz poszukiwanie głębszej odpowiedzi na pytanie dlaczego?” (s. 59)¹.

Potwierdzeniem idei przyświecającej istnieniu Katolickiego LO w Chojnicach jest zarówno rozbudowana oferta dydaktyczna, jak też stosowane w opisywanej placówce nieszablonowe metody przekazywania wiedzy (rozdział drugi). Uwagę zwraca bogata oferta uczestnictwa zarówno uczniów, jak i nauczycieli w projektach europejskich oraz powszechność posługiwania się TIK. Szkoła może poszczycić się nowoczesnym podejściem do dydaktyki, co autor z powodzeniem udokumentował na kartach książki. Rafał Maliszewski poprzez kolejne analizy wiarygodnie

¹ Problematykę szkolnictwa katolickiego podejmowałem m.in. w następujących publikacjach: W. Cichosz, *Edukacja regionalna w polskiej szkole. Ścieżka kaszubska – studium przypadku*, „Teologia i Człowiek” 2023, t. 4 (64), s. 1–23 (DOI: 10.12775/TiCz.2023.030); tenże, *Educational Effectiveness of Catholic Schools in Poland Based on the Results of External Exams*, „Religions” 2023, 14(1), 5 (DOI: 10.3390/rel14010005); tenże, *Efektywność edukacyjna szkół katolickich w Polsce na podstawie wyników egzaminów zewnętrznych w 2021 roku*, „Studia Pelplińskie” 2022, nr 56, s. 61–77 (DOI: 10.12775/SPLP.2022.003); tenże, *Szkoła katolicka środowiskiem wychowania młodzieży w wierze: od nauczania do katechezy*, w: *Polska krajem misyjnym? 1050 lat chrześcijaństwa w Polsce*, red. T. Wielebski, Warszawa 2016, s. 265–286; tenże, *Możliwości dialogu wychowania chrześcijańskiego ze współczesną edukacją polską*, Pelplin 2013; tenże, *Katholische Schule und das Bildungssystem in Polen/Szkoła katolicka i jej specyfika w polskim systemie edukacyjnym*, „Keryks” 2011, nr 12, s. 110–113; tenże, *Pedagogia wiary we współczesnej szkole katolickiej*, Warszawa 2010.

dowodzi, że szkoła katolicka może skutecznie nadażać za nowoczesnym kształceniem, nie rezygnując przy tym z cech charakterystycznych dla wychowania personalistycznego, które czerpie z prawd Pisma Świętego oraz nauczania Kościoła katolickiego. Zasadność podejmowanych przez wspólnotę szkolną w Chojnicach działań i kierunków rozwoju potwierdza fakt, że uczniowie i rodzice chętnie wybierają tę szkołę. Trafnie przytoczone przykłady realizowanych projektów, w tym z podmiotami zagranicznymi, długofalowa przewidywalność potrzeb i sposobów wdrażania nowoczesnych rozwiązań dydaktyczno-wychowawczych, budzą zasłużone uznanie czytelnika. Jest też, w moim przekonaniu, wartościowym wzorcem dla innych placówek edukacyjno-wychowawczych, nie tylko tych, które w swojej nazwie mają przymiotnik „katolicka”.

Rafał Maliszewski, sięgając do źródeł i archiwum szkoły udowodnił, że odniesienia teoretyczne dotyczące szkolnictwa katolickiego znajdują egzemplifikację w praktycznej działalności szkoły. W rozdziale trzecim, poddając analizie wychowawczą misję chojnickiego liceum katolickiego zaprezentował możliwości, jakie daje sięganie do Ewangelii, Bożych przykazań oraz personalistycznej i sokratejskiej wizji człowieka. Autor podkreśla, że w warstwie wychowawczej, która jest realizowana w szkole, ważne jest, by „propagowane wartości wypływały z autentycznego przekonania i były akceptowane przez całą społeczność” szkolną (s. 85-86). W pełni podzielam twierdzenie autora, bowiem jedynie autentyczność postaw osób zaangażowanych w proces dydaktyczno-wychowawczy daje szansę skutecznego formowania młodego pokolenia w każdej sferze rozwoju osobowego. Prowadzona na kartach publikacji analiza działalności Katolickiego LO w Chojnicach przekonująco dowodzi, że szkoła może być instytucją otwartą na współczesność, zaangażowaną w bieżące życie społeczno-gospodarcze, prowadzącą dialog ze środowiskiem, w którym funkcjonuje i na którego rzecz działa, przygotowując należycie kolejne pokolenia Polaków do pełnienia zadań społecznych.

Nie sposób nie zgodzić się z autorem, że w „trudnych warunkach dezorientacji wychowawczej i obecnego współcześnie w szkołach pluralizmu wychowawczego potrzeba wyraźnych postaw moralnych i jednoznacznych kryteriów dobra i zła” (s. 121), które takie placówki, jak chojnicka szkoła, w pełni realizują. Te treści zdecydowanie wybrzmiały w rozdziale czwartym, gdy dr Rafał Maliszewski sięga do możliwości, jakie oferuje w zakresie wychowania Biblia, tradycja chrześcijańska oraz podstawowe wspólnoty wychowawcze, jakimi są rodzina, szkoła i Kościół.

Na przykładzie katolickiej szkoły w Chojnicach dostrzega się, jak ważną rolę w integralnym wychowaniu młodego człowieka odgrywa wspólnota, która poprzez przykład życia, postaw moralnych i wierności przykazaniom Bożym oddziałuje na całą społeczność szkolną. Zakorzenie jej w Chrystusie oraz odpowiedzialne i mądre korzystanie z osiągnięć nowoczesnej edukacji i technologii może służyć rozwojowi młodego człowieka w każdym jego wymiarze i wymiennie przekładać

się na rozwój społeczno-gospodarczy oraz duchowy małej i wielkiej wspólnoty ludzkiej. Właśnie z tego względu omawiana publikacja zasługuje na popularyzację. Katolickie Liceum Ogólnokształcące im. R. Traugutta w Chojnicach może służyć jako przykład placówki (dobrej praktyki!), która w centrum swoich działań stawia dobro jednostki i społeczeństwa.

Choć problematyka szkolnictwa katolickiego była wielokrotnie podejmowana przez różnych autorów, to bez wątplenia atrakcyjnym aspektem omawianej książki jest prezentacja potencjału konkretnej szkoły katolickiej, która sięga do wczesnych tradycji wychowania chrześcijańskiego, a jednocześnie nieustannie zmienia się i z powodzeniem czerpie z najnowszych możliwości i osiągnięć w zakresie dydaktyki i wychowania. Podejmowane w tej konkretnej placówce nowoczesne formy pracy pedagogicznej oraz wierność personalistycznej wizji wychowania w pełni zasługują na promocję.